

MILIEURAMA

4



MILIEURAMA IS HET POPULAIR
MILIEUMAANDBLAD VAN DE BOND BETER
LEEFMILIEU-VLAANDEREN.

REDAKTIE EN ADMINISTRATIE:
AARLENSTRAAT, 25 1040 BRUSSEL.
TEL: 02/230.94.10.
JAARABONNEMENT: 300 FR. TE STORTEN
OP REKENINGNUMMER 427-9082201-48
VAN DE BOND BETER LEEFMILIEU-
VLAANDEREN.

STEUNABONNEMENT: 500 FR.
ABONNEMENT BUITENLAND: 350 FR.
CULTUREELJONGEREN-PASPOORT, PLUS-
DRIE-PAS, CULTUREEL PASPOORT
ANDERS-VALIEDEN: 240 FR.
LOS NUMMER: 40 FR.

HOOFDREDAKTEUR EN VERANTWOORDELIJKE
UITGEVER: ROELAND DIRKS.

MEDEWERKERS:
DIRK VANMELKEBEKE, LIEVE VERHAEGEN,
BART VAN WAELEDEREN, EMMANUEL AMPE
(V.V.M.I.), MARLEEN DE HAEN.

LAY-OUT: WIM VERMEYLEN.

DRUK: EPO, BERCHEM.

COPYRIGHT:
OVERNAME VAN ARTIKELS WORDT AAN-
BEVOLEN, MITS SCHRIFTELIJKE TOE-
LATING EN BRONVERMELDING.

KRINGLOOPPAPIER IS MILIEU-
VRIENDELIJK.

-Uit de inhoud-

OVERLEVINGSBELEID VOOR MENS EN
NATUUR.

PETER NIJHOFF ...4

DOSSIER: SLUIKSTORTEN.

EMMANUEL AMPE ...12

INSpraak: UITVERKOOP AAN DE
ATOOMMAFFIA.

JAN MICHIELS. ...21

PORTRET: I.U.C.N. ...34

FRONTPAGINA:

RUPELSTREEK: JARENLANG PARADIJS
VOOR SLUIKSTORTERS, NU VERZETS-
KERN TEGEN AFVALMISDRIJVEN.

ILLUSTRATIES:

ROELAND DIRKS: pag. 1; 14; 18.

MICHEL BRUYNEEL: pag. 7.

BORIS: pag. 16.

1ste jaargang nr. 4, april 1981.

Verantwoordelijke uitgever:

R. Dirks

Karel Van Den Oeverstraat 50,
2200 Borgerhout.

ped
1.4.81
3

Ja, maar wat doet U voor Milieurama ?

ROELAND DIRKS

Beste lezer, heb je al je abonnement betaald? Ik wel en heb daarbij de bedenking gemaakt dat de prijs van 300fr. voor een volledig jaargang van MILIEURAMA overeenkomt met het betalen van een rondje in een café, na een vergadering bijvoorbeeld! Niemand mag verstek geven, zelfs de hoofdredakteur niet, want het gaat om het onafhankelijk, algemeen milieutijdschrift van ons allemaal. Liever tien abonnees van 300fr., dan één steunabonnement van 3000fr., ook al zijn dergelijke abonnementen welkom. Daarover be-

slist eenieder in geweten en volgens zijn financiële mogelijkheden. Het is niet omdat de ledenorganisaties MILIEURAMA gratis ontvangen, dat het nemen van een persoonlijk abonnement of het schenken van een abonnement overbodig moet worden beschouwd, integendeel. To be or not to be, that's the question!

Intussen wordt verdergewerkt aan de uitbouw van de redactie en aan de verbetering van het tijdschrift. Volgende maand meer over ruimtelijke ordening in het dossier gewest-plannen.

Lezersbrieven.

WELGEMEEND PROFICIAT!

Laat mij bij deze jullie oprecht gelukwensen voor "Milieurama". Het komt mij voor, qua inhoud verantwoord, qua presentatie goed verzorgd, economisch goed bekeken. Welgemeend proficiat! Ik sluit hierbij graag een check van 1000fr. in als mijn persoonlijke bijdrage.
(Senator Zefa De Loore, Vosselaar)

PHILLIPS PETROLEUM.

Iedereen weet dat het zeer moeilijk is tegen multinationals op te treden en dat ze de waarheid loochenen. Dat heb ik reeds meermaals ondervonden, o.m. met Bayer Rickmann, enz.
Ik dank u ten zeerste voor uw steun en wens u verder een goede aktie toe.
(Prof. Dr. A. Heyndrickx, Gent)

Overlevingsbeleid voor mens en natuur.

PETER NIJHOFF.

In de tijd toen de premier nog groen was, dit is het geval geweest bij zijn eerste regeringsvorming, ontving hij een delegatie van de Bond Beter Leefmilieu om het milieubeleid te bespreken. Martens IV echter reageerde op het memorandum van de milieubeweging heel anders, met name door een weliswaar beleefde, maar vrijblijvende ontvangstmelding! Ter overweging publiceren we daarom deze bewerkte bijdrage van Peter Nijhoff, directeur van onze zusterorganisatie, de Stichting Natuur en Milieu in Nederland. Ze geeft de krachtlijnen weer van de discussie-bijeenkomst "milieubeleid en kabinetsformatie" gehouden in Den Haag op 28 januari jongstleden.

De redactie.

HET ZAL MIJN TIJD WEL DUREN.

Terwijl je dit artikel leest is in Zuidoost-Azië, Indonesië, tropisch Afrika en Zuid-Amerika al een oppervlakte van enkele honderden hectaren regenwoud verwoest. Iedere minuut verdwijnen door mensenhanden 20 hectaren van deze soortenrijkste en boeiendste levensgemeenschap op aarde: van de oorspronkelijke oppervlakte is in de afgelopen decennia al 40% verdwenen. Wanneer wij in de westerse wereld, in Nederland en België ook, ons dikwijls vermeende behoefte aan tropisch hardhout niet drastisch matigen, dan zijn de regenwouden binnen drie à vier decennia voor goed verdwenen.

Ieder jaar gaan ook enkele procenten van de soortenrijkdom van de zee verloren. Overbevissing is

één van de oorzaken; industriële vervuiling en drooglegging treffen vooral de ondiepe kustwateren, de kraam- en kinderkamers van vele vissoorten. Tweederde van die kustzeeën loopt gevaar voorgoed hun functie te verliezen of eenvoudig te verdwijnen.

Ieder jaar ook stijgt het kool-dioxide-gehalte van de atmosfeer door het stoken van fossiele brandstoffen. Verhoging van de CO₂-concentratie leidt tot het zgn. broeikasteffect door afscherming van de uitstralende warmte van het aardoppervlak. Daarvan kunnen rampzalige klimaatsveranderingen het gevolg zijn, bijvoorbeeld door het gedeeltelijk afsmelten van het poolijs. Het stoken van kolen en olie brengt gigantische hoeveelheden zwaveldioxide in de lucht. SO₂ is de oorzaak van de zgn. "zure regens", die vooral in Skandinavië en Canada de levensgemeenschappen van de zoete waters voorgoed verarmen.

Zo voltrekken zich overal ter wereld door toedoen van de mens ontwikkelingen die leiden tot een sluipende en haast onstuitbare aftakeling van de biosfeer. De biosfeer - dat is het complex van bodem, water en lucht, van planten en dieren, dat het milieu vormt waarin wij leven, waardoor wij kunnen leven, waar wij deel van zijn en waarvoor wij dusde verantwoordelijkheid dragen. Die verantwoordelijkheid, vooral met het oog op het overleven van volgende generaties, moet het leidend beginsel zijn bij onze gedachtenvorming over toekomstig milieubeleid.

BLIJ DAT IK RIJ, HOELANG NOG ?

Het verdwijnen van kustzeeën en regenwouden, de wijziging in het klimaatpatroon en de verarming van de levensgemeenschappen in de zoete wateren zijn, menselijk gesproken, onomkeerbaar. Die ontwikkelingen maken deel uit van een westers systeem van potverteren, onder het motto "het zal mijn tijd wel duren" of, als variant erop, "blij dat ik rij".

Hoe staan de zaken er in Nederland voor? Keurig geregeld zou je zo zeggen. De Natuurbeschermingswet bijvoorbeeld verbiedt het onze kinderen terecht om aan de waterkant zwanebloemen te plukken of om met een paartje salamanders in een jampot thuis te komen. Maar de werkelijke veroorzakers van de uitroeiing van de zwanebloemen en salamanders, van de verloedering van ons landschap, gaan ongehinderd hun gang. Zes jaar geleden hebben de bewindslieden van Landbouw, CRM en Ruimtelijke Ordening in de zgn. Relatienota een poging gedaan om de moderne agrarische bedrijfsvoering te verzoenen met het behoud van verscheidenheid in natuur en landschap. Een poging die op een bittere teleurstelling is uitgelopen omdat het al jaren geprolongeerde programma van 40.000 ha ruilverkaveling een heilige koe is gebleven ondanks groeiende zuiveloverschotten.

In die jaren is ook afgesproken de uitworp van zwaveldioxide niet verder te laten stijgen dan het plafond van 500.000 ton per jaar. Maar die grens wordt al enkele jaren doorbroken en de klachten over verzuurde meren in 'Skandinavië' klinken steeds luider. Dat is geen wonder als je de minister-president en de minister van Buitenlandse

Zaken naar Polen stuurt om daar kolen te kopen zonder de heren tevoren te instrueren over het zwavelgehalte dat voor Nederlands gebruik toelaatbaar is.

En na lange discussie hebben regering en parlement in de afgelopen jaren bovendien afgesproken om de Wadden integraal als natuurgebied te beschermen. Maar als er dan van een gasbel onder Ameland vanaf een platform in zee niet 100 maar 85% kan worden gewonnen, komt er een boorlokatie in het meest ongerepte deel van het duingebied omdat die 15% niet als reserve mag achterblijven.

Ook in Nederland dezelfde kenmerken: inbreuken op de kwaliteit van natuur, landschap en milieu zijn meestal onomkeerbaar en zij maken deel uit van een systeem van verbruik in plaats van gebruik van natuurlijke hulpbronnen. En dat na een periode waarin overheid en publiek hebben blij gegeven heel goed te weten waar de schoen wringt.

De jaren zeventig hebben ons op het gebied van de wetgeving een bijna sluitend stelsel gebracht, evenals van overheidswege vele impulsen tot nieuw beleid. Ik denk aan de Urgentienota milieuhygiëne, aan de Struktuurvisie natuur- en landschapsbehoud en de drie "groene nota's", aan de Nota landelijke gebieden en de planologische kernbeslissing over de Waddenzee. Impulsen die vaak nog tot uitvoering moeten komen.

Maar de jaren zeventig hebben ook bewezen dat het ontbreekt aan samenhang: milieubeleid komt verbrokkeld en wat "hijgend" tot stand, het heeft onvoldoende invloed op andere beleidsterreinen en draagt ook onvoldoende bij aan de oplos-

sing van wereldwijde vraagstukken. Gebrek aan kennis over bijvoorbeeld ingreep-effekt-relaties, aan deskundigheid en vindingrijkheid in technisch opzicht, dat alles wordt maar al te graag gebruikt om de uitvoering van een nieuw beleid uit te stellen.

Deze ervaringen in de jaren zeventig hebben de natuur- en milieuorganisaties tot de overtuiging gebracht dat het milieubeleid in de jaren tachtig zich niet alleen zal moeten richten op de verscheidenheid en samenhang van natuur en landschap en op de kwaliteit van de componenten water, bodem en lucht. Het milieubeleid zal bovendien moeten worden gericht op een zuinig omgaan met ruimte en stilte, met water, met schaarse grondstoffen en energiedragers. Daarom zal het ontwikkelen van bijvoorbeeld andere energiebronnen dan de gangbare door zo een milieubeleid moeten worden gestimuleerd.

Milieubeleid zal méér moeten inhouden dan het stellen van grenzen en het opleggen van voorwaarden die de speelruimte van maatschappelijke processen beperken. De schaarsten die in onze samenleving algemeen worden onderkend vereisen een creatievere aanpak, o.a. door het exploreren van mogelijkheden buiten de begane paden. Het is de hoogste tijd dat initiatieven vanuit die samenleving - zoals die voor mens- en milieuvriendelijk produceren en verbruiken, boeren of zich verplaatsen - door de overheid worden gestimuleerd en niet worden verwezen naar de parkeerberm van Niemandsland.

OFFENSIEF MILIEUBELEID ? GRAAG !

Beleid op gebied van natuur, milieu en hulpbronnen moet worden gedragen door een aantal voorwaarden

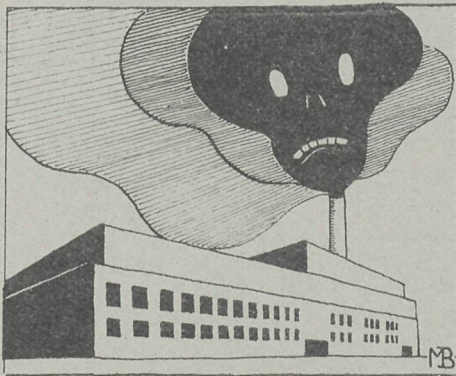
en beginselen. Samenvattend komt het dan op: het over de grens kijken i.v.m. wereldvraagstukken, het verder vooruitzien dan vier jaar i.v.m. het overleven van volgende generaties, het laten doorwerken van samenhangen met andere beleidsterreinen, het openstaan voor initiatieven vanuit de samenleving en het openstellen van besluitvorming voor die samenleving.

Een dergelijk beleid vraagt een nieuw-beoordelingsdimensie bij alle overheidsbeslissingen. Wanneer wij vandaag, en hopelijk ook in de komende maanden, spreken over een samenhangend natuur- en milieubeleid, dan gaat het niet alleen om departementale herverkavelingen, maar ook om de organisaties van ministeries en hun diensten, van onderzoekinstellingen, planbureaus en - niet te vergeten - adviesorganen, met inbegrip van de wijze waarop daar de besluitvorming plaatsvindt.

De regeringsverklaring van kabinet Van Agt, uitgesproken op 16 januari 1978, klonk de natuur- en milieubescherming als muziek in de oren. Onze inspanningen worden gericht, aldus de premier, op verwezelijking van een maatschappij die aan drie voorwaarden voldoet. De eerste is gerechtigheid, de tweede is ont-plooiing en de derde " zorgvuldigheid die verplicht tot een behoedzaam beheer van het milieu en de natuur. Kort daarna heeft het kabinet verklaard dat het milieuhygiënisch beleid een facetbeleid is, d.w.z. dat het grenzen stelt en voorwaarden oplegt aan ontwikkeling in de samenleving, maar dat het binnen die grenzen en voorwaarden ook mogelijkheden schept voor het voldoen aan gerechtvaardigde verlangens van groepen en individuen. Zo ongeveer staat het in de memorie van toelichting

bij de eerste begroting van minister WEERSTANDEN.
Ginjaar.

Dat was duidelijk voer voor de Tweede Kamer, die al jaren had aangedrongen op een versterking van de positie van de milieu-minister, d.w.z. van zijn bevoegdheden. Maar in de debatten met de minister-president - en ik vermoed ook in de Ministerraad en, en marge daarvan, tussen de sektorministers - bleef het kabinet hardnekkig volhouden er toch echt niet méér afkon dan koördinatie, d.w.z. de zorg voor een zo goed mogelijke inter-departementale beleidsvoorbereiding, onverminderd de verantwoordelijkheid van andere bewindslieden met hun eigen beleidsterrein.



De metylbromide -affaire heeft de laatste maanden laten zien tot welke onzinnelijke besluitvorming je dan komt! Reken maar dat ze bij Economische Zaken al lang hebben becijferd dat de natie als geheel failliet gaat wanneer Philips Duphar en vele anderen alsnog de rekening krijgen gepresenteerd voor het storten van hun vaten gif in onze polders. Naarmate de noodzaak van een offensief milieubeleid duidelijker wordt nemen de weerstanden ertegen toe. -Van wie eigenlijk?

Ik denk vooral van krachtige ambtelijke apparaten, zoals die van Economische Zaken, van Landbouw en van Verkeer en Waterstaat, die elk een eigen circuit vormen met hun eigen adviesraden en onderzoeksinstellingen, met de voorhoede van doelverwante pressiegroepen en - niet te vergeten - de dikwijls uit die pressiegroepen voortkomende fraktiespecialisten in het parlement. Goed beschouwd zijn deze en andere invloedrijke delen van het overheidsapparaat werkzaam voor de materiële belangenbehartiging op korte termijn van vaak kleine groepen individuen; dat is precies tegengesteld aan wat milieubeleid beoogt. In de huidige maatschappelijke verhoudingen is de zorg voor milieu, natuur en landschap financieel-economisch stiefmoederlijk bedeed en dat moet - zo menen zij - zo blijven.

De afzonderlijke departementen en rijksdiensten zijn bovendien primair bezig met hun eigen toekomst, met hun eigen autonomie en met hun eigen machtspositie. Dat is vorig jaar weer eens gebleken toen de regering de Rijksluchtvaartdienst het Struktuurschema burgerluchtvaartterreinen liet schrijven. Deel A, het beleidsvoornemen, drijft eenvoudig de spot met schaarsten: aan ruimte, aan stilte en ook aan kerosine. Zelfs de reclamevliegerij wordt geen strobreed in de weg gelegd! En intussen klaagt de Voorlopige Centrale Raad voor de Milieuhygiëne over het steeds maar uitblijven van de heffing op luchtvaartlawaaï, waardoor zonering en sanering rond vliegvelden wordt vertraagd.

Heel verfrissend zijn die kritische geluiden van adviesraden: dat doorbreekt de departementale verkokering. Tenzij ze zó zijn samengesteld en funktioniëren dat ze de verkokering eerder bevestigen en, nog erger, niet effectief politiek controleerbaar zijn. Een voorbeeld is de Raad van de Waterstaat: zijn adviezen bepalen in belangrijke mate in hoeverre ons land verder wordt vergraven en geasfalteerd. Maar wist u dat die raad - niet zijn kommissies, maar de raad die de minister van Verkeer en Waterstaat uiteindelijk adviseert - door die minister zelf wordt samengesteld door benoemingen op persoonlijke titel, dus niet op voordracht van enige maatschappelijke organisatie of enig departement? Geen wonder dat zo een gezelschap in de praktijk beleids-ondersteunend bezig is, hoe onafhankelijk de leden zich ook mogen voelen. Geen wonder ook dat werkelijke alternatieven daar in een vroeg stadium worden weggefilterd. Er is dringend behoefte aan algemene regels t.a.v. samenstelling, werkwijze en bevoegdheden van adviesraden.

De konklusie van deze, zeer vluchtige, analyse moet luiden, dat in de huidige situatie het beleid op het gebied van milieu, natuur en hulpbronnen sterk verbrokkeld tot stand komt bij de verschillende departementen en rijksdiensten die dikwijls in hoofdzaak totaal andere belangen hebben te behartigen. De sektorplanning op gebieden als luchtvaart, wegeaanleg, ruilverkaveling, gaswinning en elektriciteitsvoorziening - om enkele voorbeelden te noemen - wordt daardoor volstrekt onvoldoende gestuurd door een facetbeleid zoals dat in het begin van de huidige kabinetsperiode, drie jaar geleden in uitzicht is gesteld.

De organisatorische knelpunten in de rijksdienst die dit verschijnsel in de hand werken zijn verrassend snel en helder door de Kommissie Hoofdstructuur Rijksdienst opgespoord en onder woorden gebracht. De praktische en vaak originele aanbevelingen van organisatorische aard die de kommissie doet om een samenhangend en vooruitziend overheidsbeleid dichterbij te brengen, verdienen onze warme instemming.

TOETSINGSRECHT: NU !

Maar er is meer nodig om de overheidszorg voor milieu, natuur en hulpbronnen werkelijk gestalte te geven. De schaarsten die hier aan de orde zijn maken het naar mijn overtuiging noodzakelijk dat de minister(s) die zijn beleid met de "kwaliteitsbewaking" van milieu, natuur en landschap de bevoegdheid krijgen tot toetsing van in beginsel alle beleidsvoornemens van kollega's; enigszins vergelijkbaar met de bevoegdheid die de minister van Financiën op zijn terrein heeft.

De minister van Financiën beschikt over duidelijk gekwantificeerde normen, zoals de begrotingen en de meerjarenramingen. In het milieuhygiënisch beleid zijn dergelijke normen ontwikkeld voor o.a. bepaalde vormen van waterverontreiniging en voor geluidshinder. Maar veel moeilijker ligt het wanneer waarden op het gebied van natuur en landschap in het geding zijn: de sociaal-kulturele invalshoek is nu eenmaal een andere dan de milieuhygiënische. Maar beide hebben gemeen dat zij betrekking hebben op de kwaliteit van het fysieke milieu als geheel.

De uitvoering van zo'n systeem van bewaking en toetsing moet in handen worden gelegd van de voor het natuur- en milieubeleid verantwoordelijke minister(s) en niet van kollega's die in hoofdzaak andere belangen behartigen, die zelf strijdig met het natuur- en milieubelang kunnen zijn; denk aan de bestrijding van luchtvaartlawaai en het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Ook moet een duidelijke betrokkenheid worden geregeld met het energie- en grondstoffenbeleid. Het verdelen van schaarse goederen is niet het sterkste punt van Economische Zaken, dat toch vooral "promotion" bedrijft. Dat bleek vorig jaar, kort na het verschijnen van de Innovatienota, waarin de regering konstateerde dat ons land zijn produktiepakket zo zal moeten wijzigen dat het minder energie- en grondstoffen-intensief wordt. Nee, zegt prompt de directeur-generaal voor de Industrie, dat is slecht voor de export; het middel is dan erger dan de kwaal. Eenzelfde redenering heeft voor gevolg dat een konsekwent hergebruikbeleid niet van de grond komt.

Het toetsingsrecht zal via diverse bevoegdheden gestalte moeten krijgen, bijvoorbeeld via normstelling en vergunningverlening, een goedkeurings- en vernietigingsrecht. Voorwaarde is dat dit alles wordt gedragen door een samenhangend lange-termijnbeleid, dat politiek controleerbaar en bestuurbaar moet zijn. Even belangrijk is dat het voortdurend wordt gevoed met impulsen uit de samenleving en niet tot in details wordt "voorgebakken" uit kompromisachtige ingrediënten van het ambtelijk apparaat, zoals met de huidige beleidsvoornemens te vaak het geval is.

Die voeding uit en terugkoppeling op de samenleving zal de belangrijkste taak zijn voor een centrale raad van advies voor het natuur- en milieubeleid, te vormen door bundeling van enkele bestaande raden. Zo'n raad zal zich, gevraagd en ongevraagd, moeten bezighouden met advisering over actuele zaken, maar ook de "filosofie" van het natuur- en milieubeleid moeten helpen ontwikkelen en actueel houden.

Met betrekking tot het onderzoek verwachten wij veel van de binnenkort in te stellen Raad voor het Milieu- en Natuur-Onderzoek. Ik hoop dat de RMNO erin zal slagen goede samenwerkingsverbanden tot stand te brengen met het landbouwkundig en het energie-onderzoek en dat onvermijdelijke optredende wrijvingswarmte nuttig zal worden gebruikt, bij voorkeur voor de gezamenlijke aanpak van alternatieve modellen en scenario's voor toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen. De invoering van milieu-effektrapportage is daarvoor stellig een belangrijke stimulans.

Het werkterrein van het milieu- en natuuronderzoek zal zich overigens moeten uitstrekken over Nederlandse bijdragen aan internationaal beleid, zoals op het gebied van de ontwikkelingssamenwerking. De Natuurbeschermingsraad heeft vorig jaar een voorstel gedaan voor een adviesstructuur voor ecologische toetsing en begeleiding van ontwikkelingsprojecten. Ondanks adhesie in de Tweede Kamer is hiervoor bij Ontwikkelingssamenwerking weinig animo gebleken. Ik hoop dat men daar beseft dat het gaat om het voorkomen van ecologische rampen, die in de ontwikkelingslanden altijd de armsten treffen.

NAAR EEN MILIEUPLANBUREAU ?

De vraag rijst of voor de ondersteuning van milieu- en natuurbeleid de instelling van een instituut voor milieu- en natuuronderzoek gewenst is. Wat in elk geval wel voor de hand ligt zijn hechte samenwerkingsbanden tussen de bestaande instituten.

Voor de toekomstgerichte beleidsadvisering heeft de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid in 1974 de gedachte geopperd van een milieuplanbureau. De ervaring leert dat de beleidsafdelingen van de departementen zozeer door de dagelijkse beslommering in beslag worden genomen dat een zekere distantie noodzakelijk is. Een planbureau zou dan ook een zekere mate van onafhankelijkheid moeten krijgen en zich in het bijzonder moeten bezighouden met "strategische verkenning", gericht op de middellange en lange termijn. Aangezien de overwegingen die de WRR destijds tot zijn aanbevelingen bracht niet zichtbaar zijn gewijzigd, is het de moeite waard dit alsnog uit te werken.

De activiteiten van een dergelijk milieuplanbureau zouden ook het vermaledijde "incidentalisme", dat volgens de Kommissie-Vanhoff parlement en ministerraad teisteren, kunnen beperken. Ook de taakvervulling door de provincies zou door een planbureau kunnen worden gesteund.

In afwachting van deze reeks maatregelen, die beogen het langetermijnbeleid gestalte te geven door advisering, onderzoek en planning, in afwachting ook van een milieukaderwet van een konsekwente toetsing van alle beleidsvoornemens, zal naar mijn over-

tuiging op korte termijn een interim-regeling tot stand moeten komen. Een interim-regeling die de departementen verplicht tot het melden van hun plannen aan een hiertoe uit te bouwen interdepartementale kommissie voor milieu- en natuurbeschermingsaan gelegenheden. Maar dan wel in een zo vroeg stadium dat creatief meedenken over andere oplossingsrichtingen nog mogelijk en zinvol zijn.

MINISTER VOOR DE BESCHERMING VAN MENS, MILIEU EN NATUUR ?

Maar wie is de minister die straks die interdepartementale kommissie moet installeren en aan wie de adviezen zullen worden uitgebracht? Ik hoop een minister belast met de bescherming van mens, milieu en natuur. Over een departementale hervorkaveling leg ik ten slotte enkele gedachten aan u voor. Uitgangspunt is de noodzaak tot de onderlinge samenhang van drie beleidsterreinen: natuur- en landschapszorg, milieuhygiëne en gezondheidsbescherming. Daarvoor zijn overigens niet alleen de departementen van CRM en V&M betrokken, maar ook de andere.

In de huidige situatie is er een duidelijke affiniteit tussen natuur- en landschapsbehoud, openluchtrecreatie en monumentenzorg. Tezamen dragen zij bij aan het "leefmilieubeleid" van CRM, dat streeft naar een optimale welzijns- en gezondheidssituatie van veertien miljoen Nederlanders, ongeacht of zij in het landelijke gebied of in het stedelijk milieu wonen, werken of zich ontspannen. Het heterogene karakter van het totale werkterrein van CRM is er de oorzaak van dat dit beleid

nooit duidelijk uit de verf is gekomen. In een andere combinatie zou dat naar mijn mening meer kans van slagen hebben, mits het natuurbeheer daarvan deel zal blijven uitmaken.

Ik zeg dit omdat sommigen menen dat het efficiënter zou zijn wanneer Landbouw zich daarover zou ontfemen. Maar laten wij goed bedenken dat het beheer van onze natuurgebieden méér is dan het tijdig met de zeis maaien van het blauwgrasland en het bewaken van de buizerdhorst hoog in de beukeboom. Natuurbeheer strekt zich noodgedwongen ook en in toenemende mate uit over het kultuurlandschap, waar de moderne agrarische bedrijfsvoering de grootste bedreiging is van die natuur. En nu wij toch over Landbouw spreken: het ligt voor de hand Faunabeheer daar af te splitsen en onder te brengen bij natuurbeheer.

De tweede poot, milieuhygiëne, zal zodanig moeten worden versterkt dat het kwaliteitsbeheer van bodem, lucht en water en de bestrijding van geluidshinder daar integraal kan worden behartigd. Delen hiervan behoren nu tot het beleids-terrein van Verkeer en Waterstaat.

De derde eenheid, die ik heb aangeduid met "gezondheidsbescherming" (dat is iets anders dan gezondheidszorg), zou bijvoorbeeld de huidige sektor straling van Milieuhygiëne kunnen omvatten; verder van Sociale Zaken die delen van arbeidsbescherming die te maken hebben met straling, gevaarlijke stoffen en lawaai; van Landbouw het bestrijdingsmiddelenbeleid, evenals van Volksgezondheid, waar de voedingsaangelegenheden (w.o. de Warenwet) zou moeten worden afgesplitst.

Hetzelfde geldt voor energievoorziening en grondstoffenbeheer van Economische Zaken. Afsplitsing is noodzakelijk omdat een blijvend combineren hiervan met "promotion" van produktie en konsumptie niet meer in deze tijd past.

Wat ook niet meer in deze tijd past is de suggestie van de Kommissie Vanhoff om milieuhygiëne onder te brengen bij ruimtelijke ordening. Dat voorstel is tien jaar geleden, zij het in een iets andere vorm, ook gedaan door de Kommissie Van Veen en terecht niet overgenomen. Sindsdien heeft de praktijk geleerd dat beide beleids-terreinen weliswaar vele raakvlakken hebben, maar dat het milieubeleid in de brede benadering die ons hier voor ogen staat veel minder ruimtelijk gebonden staat dan destijds werd voorzien. En dat is een verheugende ontwikkeling.

Natuur- en landschapsbehoud, milieuhygiëne en gezondheidbescherming kunnen tezamen het fundament vormen voor een offensief beleid: een overlevingsbeleid voor mens en natuur, dat al ons handelen leidt en dat zich vooral richt op de volgende generaties hier en elders op deze aardbol. De "World Conservation Strategy" zegt het zo: wij hebben de aarde niet geërfd van onze ouders, maar hebben haar geleend van onze kinderen.

DOSSIER: Sluikstorten

EMMANUEL AMPE (1)

Sluikstorten is nauw verbonden met de aktuele afvalproblematiek. Het zich ontdoen van afval op een illegale manier, dus buiten de wettelijke voorzieningen werd een "nationale plaag". Ze uit zich door zonder vergunning te storten, of door de opgelegde voorwaarden te overtreden. Om deze onhoudbare toestand te saneren werd op 20 maart jongsleden te Brussel het manifest bekendgemaakt van het NATIONAAL AKTIEFRONT TEGEN AFVALMISDRIJVEN.

OUD PROBLEEM.

Sluikstorten in de strikte zin van het woord kan maar voorkomen als er wetten en reglementen zijn met betrekking tot afval. In de pre-industriële periode was er dus geen sprake van sluikstorten. Iedereen handelde overeenkomstig de gangbare hygiënische normen. De afval vloeiende een open riool in, die een weg vond naar een natuurlijke waterloop. Vaste afval werd gebruikt als brandstof, bouwstof, meststof of werd ergens gestort. Deze toestand was ekologisch niet onverantwoord: de natuur kon de antropogene stoffen verwerken. De aard van de gestorte en geloosde produkten liet dit ook toe: bijna alles was van direkt-natuurlijke oorsprong, zoals groenten- en dierenresten, faecaliën, e.d. Glas, metalen voorwerpen en aardewerk werden meermalig gebruikt en kwamen zelden voor tussen de huisvuilnis. In de steden kloegen velen over de stank afkomstig van de open riolen. Dat ze een bron van ziekten en infecties waren, werd pas

later bevestigd door de wetenschappelijke studies van L. Pasteur en J. Von Liebig.

Een eeuw geleden werd men verplicht het afval in een bak op straat te zetten om de vuilnisophaling te vergemakkelijken. Deze verplichting werd opgelegd door Poubelle, prefekt van het Seine-departement. De Franse benaming voor vuilnisbak verwijst nu nog naar zijn initiatief. Tot in 1900 werd het stedelijk afval zoals rioolmodder, slachtafval en faecaliën gekomposteerd.

Vanaf de 17de eeuw steeg de afvalhoeveelheid door de bevolkingsaanwinst en de toenemende levensstandaard. De technologische evolutie gaf aanleiding tot de produktie van moeilijk afbreekbare stoffen. De opkomst van de petrochemische industrie had een nog grotere invloed op de gezondheid en de natuur, door de giftigheid van sommige produkten. Rampen en slachtoffers waren onvermijdelijk. Vooral na de tweede wereldoorlog kwamen nieuwe synthetische produkten op de markt. Ondanks de technologische mogelijkheden werd weinig aandacht besteed aan de restprodukten. Ze werden geloosd in het water of in de lucht of ergens in de natuur gestort. Dat afval vanuit economisch oogpunt nog bruikbaar kon zijn, had toen geen belang. Talrijke bedrijven hebben zich sluiks ontdaan van giftig afval, zodat de schadelijke gevolgen pas jaren later aan het licht kwamen, zoals te Lov Canal en Lekkerkerk. Dit ondanks de waarschuwingen van mileugroepen en enkele wetenschapslui.

WETGEVING.

Het verwijderen van huisvuilnis valt sinds het dekreet van 14 december 1789 onder de verantwoordelijkheid van de gemeente, die moet instaan voor de rust, de hygiëne en de veiligheid. Het ministerie van Volksgezondheid geeft tot zestig procent tussenkomst bij de oprichting van verwerkingsinstallaties (K.B. van 12 december 1969). Hetzelfde ministerie licht, via omzendbrieven de gemeentebesturen ook in over bepaalde aspecten van de huisvuilbehandeling. De vuilnisbelten moeten omheind zijn en verboden voor onbevoegden. De oprichting van een vuilnisbelt of kompostbedrijf vereist een akkoord van de dierengeneeskundige inspekteur (K.B. van 24 januari 1969). De opslagplaatsen voor vuilnis en alle inrichtingen voor de verwerking van vaste of vloeibare vuilnis behoren tot de gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke inrichtingen en staan onder toezicht van de Minister van Volksgezondheid (K.B. van september 1969). De Bestendige Deputatie verleent de toelating voor oprichting of verandering. Elke aanmerkelijke wijziging van het reliëf is gebonden aan een vergunning van het Schepenkollege (Wet van 28 maart 1962).

Installaties voor opslag of verwerking van industrieel, niet-giftig afval vallen onder het Algemeen Reglement voor Arbeidsbescherming (ARAB) en de Wet van 28 maart 1962 en staan sinds 1972 onder toezicht van de Minister van Arbeid, tengevolge van het vergiftschandaal te Hannèche (K.B. van 16 oktober 1972).

Onder giftig afval wordt volgens de Wet van 22 juli 1972 verstaan:

niet-gebruikte of onbruikbare produkten of nevenprodukten, overschotten en afval die voortkomen bij een nijverheids-, ambachtelijke-, handels-, landbouw- of wetenschappelijke activiteit en vergiftigingsgevaar inhouden. De koning stelt de lijst op van de giftige afvalstoffen. Elke verhandeling is verboden behoudens vergunning of aangifte. De producent van giftig afval blijft aansprakelijk, zodat de schade lijdende partij niet het bewijs van schuld hoeft te leveren. In deze wet is er ook sprake van een Waarborgfonds voor de vernietiging van giftig afval, dat een bijdrage zou leveren bij de oprichting van verwerkingsinstallaties en de verplichting van de afvalproducent op zich zou nemen in plaats van de aansprakelijke persoon, bijvoorbeeld in geval van faillissement. De statuten van dit fonds moeten echter nog worden goedgekeurd. Na bijna negen jaar wordt dat toch stilaan tijd.

Enkele bepalingen uit het Strafen Veldwetboek hebben ook betrekking op sluikstorten, ondermeer deze over het achterlaten van voorwerpen op de openbare weg.

Ook de volgende bepalingen uit andere wetten kunnen nuttig zijn om het sluikstorten te bestrijden: bijvoorbeeld deze met betrekking tot de bescherming van de oppervlaktewateren tegen vervuiling, die verbiedt produkten te deponderen op plaatsen waar zij door een natuurlijk verschijnsel in het water terecht kunnen komen. Schrootopslagplaatsen en autokerkhoven vielen als hinderlijke bedrijven vroeger onder het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming en de Stedebouw.

EG-RICHTLIJNEN.

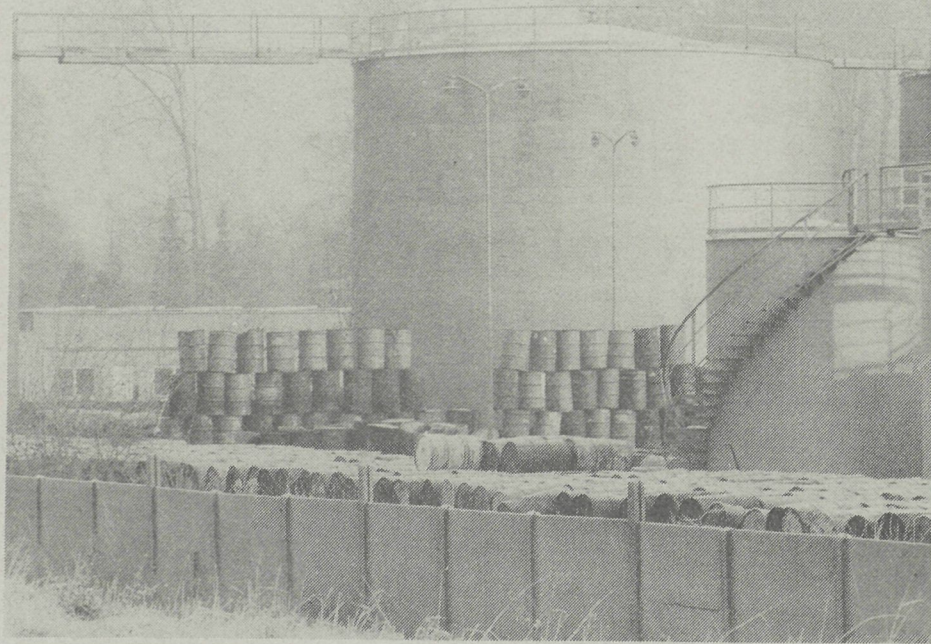
De EG-richtlijnen van 15 juli 1975 benadrukken de noodzaak van kommunotaire akties met inbegrip van de harmonisatie van de wetgevingen. De lidstaten moeten passende maatregelen treffen om afvalvorming te bestrijden, het hergebruik van afvalstoffen en het terugwinnen van materie en energie

de verschillende afvalverwijderingsprocessen.

De kosten voor de afvalverwijdering moeten, na aftrek van de eventuele opbrengst, gedragen worden door de afvalproducent.

GEMEENTEN MACHTELOOS?

De gemeentelijke overheid moet,



NA LEKKERKERK KWAM SCHOTEN AAN DE BEURT VOOR EEN AFVALLUSTRUM
MET DE ZEGEN VAN DE AUTORITETTEN.

uit afvalstoffen te bevorderen, de afvalstoffen te verwijderen zonder gevaar en zonder nadelige gevolgen voor het milieu.

Om dit te verwezelijken moet ondermeer worden voorzien in een vergunningsregeling voor de bedrijven; een plan met betrekking tot de essentiële gegevens over

samen met de gezondheidsinspektie van het Ministerie van Volksgezondheid de stalplaatsen kontroleren. De dikwijls te ruime exploitatievoorwaarden, opgelegd door de Bestendige Deputatie zijn daarbij het uitgangspunt. Het ingrijpen van burgemeester Bevers in juli 1979 in de Brech-

tse heide, behoort tot de uitzonderingen. Te Langemark-Poelkapelle was de gewezen burgemeester zelf voorstander van de omvorming van de bestaande stortplaats voor huisvuilnis tot een belt voor industrieel afval. De gevallen waarbij de gemeenten klachten over sluikstorten negeren zijn legio.

De gemeenten kunnen het sluikstorten in de hand werken door de ophalingen onregelmatig te organiseren, of door de voorwaarden te hoog te stellen. Ekeren bijvoorbeeld vervuilde zien-derogent na de verplichte ingebruikname van (te) dure plasticzakken.

De wet bepaalt dat de gemeente het afval moet verwijderen, maar de manier waarop is niet omschreven. De goedkoopste methode krijgt dan dikwijls de voorkeur. Het gecontroleerd storten (dagelijks afdekken met zand; nadien krijgt het stort een meer aantrekkelijke functie in het landschap) is positiever dan het ongecontroleerd storten, dat geen verdere bepalingen inhoudt. De hinder verschilt sterk, vooral wat betreft reukontwikkeling, brandgevaar en rookvorming, vuilnisverspreiding, ongedierte en infectierisico's.

KOSTPRIJS PER TON.

ophaling	700-1000fr.
gecontroleerd storten	200-400 fr.
verkleinen+storten	400-600 fr.
komposteren+storten	400-500 fr.
verbranden	1000-1500fr.

(Uit Leefmilieu-Dokumentatie nr.6
Stichting Leefmilieu)

In 1977 werd nog 77% van het afval gestort. In Nederland bedroeg dit cijfer in 1975 slechts 55%.

In België werd amper 18% verbrand; in Nederland 30%. Bij ons werd 5% tot kompost verwerkt, in Nederland 18%! Ruim 55% van de vuilnisbelten hadden geen vergunning en waren dus illegaal.

GIFSCHANDALEN.

Het gebrek aan een globaal afvalbeleid komt het scherpst tot uiting als het gaat over industrieel giftig afval. De bekende schandalen zijn flagrant. Onder het mom van onschuldig huishoudelijk afval of puin kwam giftig afval terecht te Lekkerkerk, in de Volgermeerpolder nabij Amsterdam en te Rumst.

In 1970 verleende het gemeentebestuur van Lekkerkerk in Zuid-Holland een vergunning aan de firma Wijnsteker voor het storten van bouwafval op braakgrond. De firma, een containerbedrijf uit Rotterdam dumpde in 1970-'71 echter ook chemisch afval. Op 3 april 1980 maakte de burgemeester van Lekkerkerk bekend dat de ondergrond op vele plaatsen in de gemeente vergiftigd was en de volksgezondheid in gevaar was. Op 2 mei 1980 werd de getroffen wijk volledig ontruimd.

Op het stedelijk stort van Amsterdam in de Volgermeerpolder werden eind vorig jaar 5000 vaten gevonden met giftig afval (o.m. polychloorbenzeen) afkomstig van het chemisch bedrijf Philips-Duphar. Ook het uiterst toxische dioxine werd er in kleine concentraties aangetroffen. De inhoud van 250 vaten moest worden weggevoerd in speciale containers. Deze operatie kostte 200.000 gulden.

In januari jongstleden werd op het OTL-stort te Rumst afvalolie met 10% kerozeen gevonden, afkomstig van het Boomse bedrijf ASVA. OTL diende klacht in tegen ASVA omdat de lozing van dit giftig afval zou gebeurd zijn buiten het weten van OTL. Minister Galle besliste dat het stort dicht zou blijven tot aan de exploitatievoorwaarden wordt voldaan.

voor de vernietiging of verwerking ervan. Spijtig genoeg is de lijst beperkt en blijft er heel wat probleemafval over, waarvoor geen wettelijke regeling bestaat.

Soms is de herkomst van het afval niet te achterhalen. Bijvoorbeeld wanneer het vergif in het grondwater zit, zoals onlangs te Turnhout waar het water,



ONDER DRUK VAN DE PLAATSELIJKE AKTIEGROEPEN WORDEN, NA VIJF JAAR, DE LEKKENDE VATEN "ONTDEKT"!

Naast de afvalproducenten gaan ook de vervoerondernemingen niet vrij uit. Zij aanvaarden vrijwel alle soorten afval, op voorwaarde dat ze "goed" worden betaald. Daarom vervalt de verantwoordelijkheid van de producent. Alleen voor de in de wet opgenomen giftige afvalstoffen blijft de afvalproducent aansprakelijk

bestemd voor een zwembad, gepompt vanop 900 meter diepte, organisch belast bleek te zijn. Evenmin kan de oorsprong van het vergif te Falmigoul worden achterhaald. In de lente van 1979 stierven daar twee honden na een wandeling. De plaatselijke dierenartsen ontdekten vergiftigingsver-

schijnselen. In het Akademisch Ziekenhuis te Gent werd bij de schouwing van de twee kadavers strychnine gevonden.

MISDADIGE PRAKTIJKEN.

Zelfs sommige afvalverwerkings-bedrijven gaan niet vrij uit. Zo bijvoorbeeld de Recycling Terminal te Moerdijk, een filiaal van Uniser. Dit verwerkingsbedrijf voor giftig afval trachtte tweemaal te verdienen: door de afvalproducent fors te laten betalen en het afval niet of slechts gedeeltelijk te verwerken. Wel werd er gestort zowel op legale als op illegale terreinen (vermoed wordt ondermeer in de Kempense kleiputten). Ook worden afvalstoffen van RTM geloosd in het Hollandse Diep, via een verborgen smeerpijp.

Er is ook sprake van afvalstoffen die werden vermengd met bouwmaterialen uit de betonsector. Sommigen zien hierin zelfs een verklaring voor het vroegtijdig doornakken van verlichtingspalen langs autowegen.

Ook in brandstof, bestemd voor verwarming van serres werden giftige produkten aangetroffen. Te Boechout ontstond daardoor ernstige luchtverontreiniging, ondermeer door benzeendampen. Van de vele klachten die hiermee in verband werden gebracht is de dood van een driejarig meisje de meest schokkende. Ze stierf aan benzeenvergiftiging.

Schepen, die onder de waterspiegel lozen, terwijl water in de vrachtruimte wordt gepompt behoren niet tot de uitzonderingen. De Exploitatiemaatschappij Schoten vervoerde zelfs afvalstoffen per schip. Het vaartuig zonk (bij toeval?), de verzeke-

ringmaatschappij betaalde uit en de gemeente kon opdraaien voor de opruiming. Kostprijs van deze operatie: twee miljoen frank.

Ook branden in opslagplaatsen voor probleemafval trekken de aandacht. Sinds de problematische opkomst van het chemisch afval betoont de georganiseerde maffia een ongezonde belangstelling voor de afvalverwijdering. Volgens John Fine, voormalig assistent Prokureur-Generaal te New-York, wordt een half dozijn of meer ondernemeingen voor de verwerking van chemisch afval gekontroleerd door de onderwereld. Eén voorbeeld maar: de Chemical Control Corporation, waarvan de opslagplaatsen in de stad Elisabeth vorig jaar het toneel waren van een aantal spectaculaire branden.

MOL: ALTERNATIEF.

Jarenlang werd het afval in de grond gestopt, gedumpt in zeeën en oceanen, of geloosd in waterlopen. De ernstige gevolgen komen nu aan het licht. De waarschuwendende woorden van vorsers en "groene jongens" tien jaar geleden uitgesproken, krijgen nu hun volle betekenis.

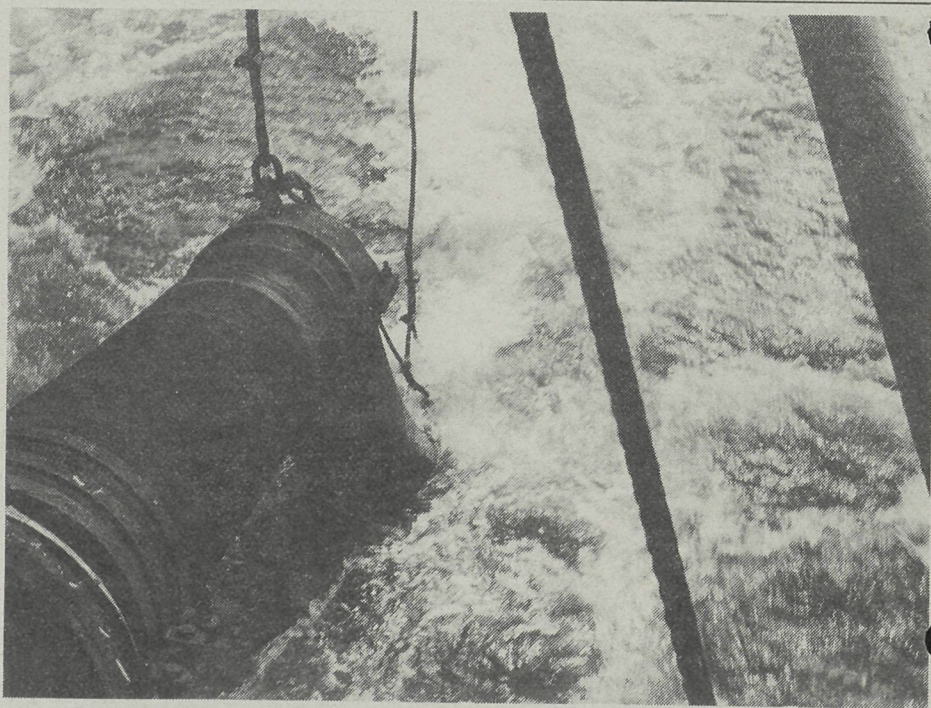
De problemen zijn in deze crisistijd niet te onderschatten. In de gouden jaren zestig bekommerde men zich weinig om de toenemende afvalberg. Nu zitten we met de gevolgen.

Het prijsverschil tussen storten en verbranden kan tweehonderd procent en meer bedragen. Het verbranden van huisvuilnis te Rijnmond bijvoorbeeld kost 2700fr. per ton, terwijl het Nederlandse bedrijf ICOVA dit soort afval in

België stort voor...945fr. per ton. Vele gemeenten zijn niet blind voor dit verschil. Zoetermeer, Voorburg en Leidschender storten in ons land, terwijl de meeste verbrandingsovens ver beneden hun capaciteit werken. Zelfs Amsterdam zoekt nog steeds naar een goedkope Belgische oplossing.

buiten, vooral ten voordele van multinationals. Het gaat om vele miljoenen, met als resultaat enkele arbeidsplaatsen bij. Laten we Mol uitbouwen. Met de zaken die we technologisch nu al weten kunnen we al veel oplossen".

Niet alle krachten worden ingeschakeld om het nijpende afval-



LOZEN IN ZEE = VERPLAATSING VAN HET PROBLEEM.

vraagstuk op te lossen. Voor wat betreft het probleemafval verklaarde professor Heydrickx bij herhaling: "We hebben de specialisten te Mol. Die mannen zijn gewoon van met toxisch afval om te gaan. Laten we hen een kans geven. Zij hebben destijds de zaak van de cyanidevaten van Hannêche opgelost. Via Streekeconomie vliegt het geld al jaren langs deuren en ramen naar

TOEKOMST.

De kans op sluikstorten blijft bestaan. Daarom dringt een controle zich op, evenals de wil tot medewerking op alle niveaus. In het verleden werden klachten stelselmatig genegeerd, zoals bijvoorbeeld te Lekkerkerk, Rumst en Schoten.

Te Lekkerkerk was er reeds in '70-'71 sprake van het dumpen van vergif, maar het gerucht werd snel gedooft. Vóór dat het stort te Rumst dit jaar (tijdelijk?) werd gesloten, waren er reeds twintig processen opgemaakt. Het Aktiekomitee Leefmilieu te Schoten klaagt al vier jaar over de gestokkeerde vaten in deze gemeente, vlak naast het Albertkanaal. Ondanks veel geparabel over de verantwoordelijkheid, de juridische gevolgen en de kosten (vijftig miljoen?) werd niets gedaan om de dreiging definitief te stoppen.

Een strengere wetgeving zoals in Zwitserland en Nederland is in België meer dan nodig, vooral omdat het afvaltransport vanuit Nederland blijft toenemen. Bovendien moet daarom een degelijk afvalbeleid mogelijk worden, waarbij het voorkomen van afval één van de krachtlijnen moet zijn. Het indijken van de wegwerpmode, de verpakkingswoede en de verbetering van industriële productieprocessen moeten dringend meer aandacht krijgen.

De EG-richtlijnen moeten ook door België worden opgevolgd, zowel deze van 1975 met betrekking tot de afvalstoffen in het algemeen (kern-, landbouw-, en erts-winningsafval zijn daar niet inbegrepen), als deze van 1978 met betrekking tot giftig afval.

Intussen blijven op tal van plaatsen akute stortproblemen onopgelost, zoals in de Durme- en Ruppelstreek, te Tessenderlo, te Snaaskerke en elders.

De v.z.w. Durme heeft bezwaren tegen een stort te Waasmunster. De eigenaar van een zandwinningsput, nu een recreatiegebied, wil daar huisvuilnis, onbrandbaar ambachtelijk en industrieel afval

laten storten. Tien kilometer verder, eveneens dicht bij de drukbereden E3-autoweg, te Overmere, wacht een baggerput hetzelfde lot. Naast de milieuhygiënische en natuurbeschermingsbezwaren is het toelaten van een privéstort aldaar onverantwoord, omdat de afvalbehandelingsinfrastructuur in de omgeving voldoende is uitgebouwd: verbrandingsovens te Lokeren en te Sint-Niklaas, een kompostbedrijf te Gent en een breekwerf te Dendermonde!

De Rupelstreek met haar uitgegraven kleiputten trekt al jaren de afvalhandelaars aan. Te Niel geraakte de Métalurgie Hoboken destijds haar afval kwijt. Te Boom werd in 1978 een klandestien asbeststort ontdekt. Te Rumst werd, mede door het verzet tegen de Amsterdamse huisvuilnisplannen, onlangs nog vergif aangetroffen op de plaatselijke OTL-stortplaats.

Tegen de geplande aanleg van een industrieel stort te Tessenderlo in het Raverhoutenbroek formuleerden zowel Beter Leefmilieu Tessenderlo als de Natuurbeschermingsaktie Limburg in januari jongleden een indrukwekkende reeks bezwaren.

Langs de vaart Nieuwpoort-Plas sendale in het Polderlandschap te Snaaskerke zijn de kleiputten uitgegroeid tot een fascinerend geheel. De Oostendse Vogelwerkgroep ijvert voor de bescherming ervan als natuurgebied en ze wil de kleiputten edukatief benutten. Maar uitgerekend deze maand start de Union Chimique Belge met de zuivering van haar industrieel afvalwater, waarvan het slib bestemd is voor ... de kleiputten. Daartegen heeft de werkgroep Gistel krachtig geïntereesseerd.

Kortom het dossier sluikstorten werd de jongste weken loodzwaar, zodat de oprichting van een nationaal aktiefrent zich opdrong.

NATIONAAL AKTIEFRONT.

Het manifest van het Nationaal Aktiefrent Tegen Afvalmisdrifven werd op 20 maart jongsleden te Brussel voorgesteld en toegelicht. Het front wil alle milieuverenigingen die vechten tegen afvalmisdrifven, verenigen, om de problemen samen aan te pakken en solidair te ondersteunen. Prioritair daabij is het afdwingen van een strenge afvalwet. Het front betreurt dat de plaatselijke besturen, mits enkele uitzonderingen, partij kiezen voor de sluikstorters, de uitgeoefende controle ondoeltreffend is en de vergunningen te gemakkelijk worden verleend. In afwachting van een afvalbeleid moeten alle nieuwe vergunningsaanvragen worden geweigerd.

De Bond Beter Leefmilieu (Vlaanderen) verklaart zich solidair met het aktiefrent, dat een NATIO-

NAAL AFVALDOSSIER samenstelt en een afvalbeleid wil afdwingen. Een beroep op de publieke opinie en permanente druk op de overheid zijn daartoe vereist. Het front zal daar in de komende maanden werk van maken. Tegen het Benegorakongres dat doorgaat te Antwerpen op zaterdag 6 juni eerstkomend, zullen de eerste resultaten bekend zijn en aan de overheid worden voorgelegd. Vrijblijvend gepraat zal niet langer worden geduld, maar kan wel aanleiding geven tot harde akties. De afvalmisdrifven zijn al te lang ongestraft gebleven.

Wie wil toetreden tot het aktiefrent, of wie afvaldossiers bekend wil maken, kan terecht op het sekretariaat van het front, Tuybaertstraat 72 te 2640 Niel. Tel: 031/88.56.40. of op het algemeen sekretariaat van de Bond Beter Leefmilieu.

(1) Medewerker van "Natuurbeleven", de Vlaamse vereniging voor Milieu-informatie uit Mortsels, die van bij het begin belangeloos meewerkt aan Milieurama.

UITSPRAKEN

OMTRENT

VERKEER

"VAN 100 TOT 0 KM PER UUR IN 1 SEKONDE",

OF HOE KRANKZINNIG WE TEKEER GAAN.

DOOR DRIES JAGENEAU, MET ILLUSTRATIES VAN MARLEEN JAGENEAU.

EEN HONDERTAL BLADZIJDEN RAKE EN SPITSVONDIGE UITSPRAKEN OMTRENT VERKEER, GEDRUKT OP KRINGLOOPPAPIER EN VERKRIJGBAAR VOOR 135 FR.

OP REKENINGNR. 427-9082201-48 VAN DE BOND BETER LEEFMILIEU-VLAANDEREN.

Inspraak.

"INSpraak" IS EEN OPEN TRIBUNE!

Ze staat open voor commentaren

UITVERKOOP AAN DE ATOOMMAFFIA!

JAN MICHIELS

Onder het mom van structuurher-
vorming in de energiesector, heeft
de regering onder impuls van het
ministerie van Economische Zaken,
een konventie afgesloten met de
elektriciteitsbedrijven. Door deze
overeenkomst krijgt de overheid
schijnbaar een grote greep op
de vitale elektriciteitssector.

Wat op het eerste gezicht de
konkrete verwezenlijking moest wor-
den van verzuchtingen die reeds
jarenlang bestaan bij syndikale,
socialistische en ekologische or-
ganisaties, is in werkelijkheid
niets anders dan boerenbedrog op
grote schaal!

CARTE BLANCHE

Stilaan was de hoop gaan groeien
dat de socialisten in de regering,
structuurhervormingen zouden tot
stand brengen, die de overheid de
middelen zouden geven tot het
voeren van een maatschappelijk ge-
richt energiebeleid. Deze hoop
wordt nu voorgoed de grond inge-
boord. Niet alleen krijgen de
financiële belangengroepen carte
blanche om hun energiebeleid, d.w.z.
hun kernenergiebeleid, voort te
zetten. Bovendien maakt de over-
heid dit beleid tot het hare en
zal zij, als volwaardige handlanger
van de privé-maatschappijen, dit
ondemokratisch beleid aan de be-
volking opleggen.

op milieuschandalen en voor
standpunten die kunnen bijdragen
tot de oplossing van wantoestanden.

Vaarwel energiebesparingen, vaar-
wel rationeel energieverbruik,
vaarwel parlementaire democratie...
Dit nemen wij niet!

KONVENTIE.

De elektriciteitskonventie is
een vrij technische materie. De
fundamentele opties ervan gaan
terug tot het regeerakkoord van 24
oktober 1980. Daarin stond vermeld
dat de overheid tegen 1995 een par-
ticipatie zou nemen van 15% in de
elektriciteitsproductie. Dat een
dergelijke staatsinterventie ook
het einde zou betekenen van een
maatschappelijk energiebeleid, en
een ongebreidelde expansie van de
kernenergie zou inluiden kon ech-
ter niemand vermoeden.

De konkrete inhoud van de kon-
ventie blijft geheim tot alle be-
trokken partijen de overeenkomst
hebben ondertekend. Hier wordt
nogmaals een loopje genomen met
alle elementairste spelregels van
de democratie, zoals dit in het
energiebeleid al te dikwijls het
geval is. Gelukkig zijn er in
Vlaanderen nog goed ingelichte
bronnen te vinden, zodat de bevol-
king toch nog iets kan vernemen
over wat haar te wachten staat.

Voor een goed begrip van de
konventie en haar verreichende kon-
sekwenties, moet men eerst een
idee hebben van de structuur van
de elektriciteitsproductie en van
de economische situatie waarin
deze momenteel verkeert.

PRODUKTIE.

De elektriciteitsproduktie in ons land is praktisch volledig in handen van drie privé-ondernemingen: EBES, INTERCOM en UNERG. Samen beschikken zij over 86,3% van de produktiemiddelen (in 1979) en produceren 89% van de elektriciteit. Deze privé-sektor wordt gekontroleerd door twee machtige financiële instellingen: de Société Générale en de Bank Brussel Lambert. Slechts een klein gedeelte van de elektriciteitsproduktie is in handen van de overheid. In vergelijking met hun grote broers gaat het hier om drie kleine overheidsbedrijven: E.G.W. uit Gent, W.V.E.M. uit Harelbeke en Socolié uit Luik. Deze openbare sektor bezit slechts 5,1% van de produktiemiddelen en produceert 3,5% van de totale elektriciteit (in 1979). Naast deze privé en openbare ondernemingen zijn er nog de zogenaamde auto-producenten; industrieën die over eigen elektriciteitscentrales beschikken, voor eigen behoefte.

De drie privé-elektriciteitsbedrijven hebben de koek onder hen verdeeld. Alle kerncentrales zijn onverdeelde eigendommen van deze drie. Om tot een efficiënt beheer van de elektriciteitssektor te komen, hebben zij een aantal gemeenschappelijke koördinatie-organismen opgericht. Het Beheerscomité voor de Elektriciteitsondernemingen (B.C.E.O.) doet de gezamenlijke planning van de nieuw te bouwen elektriciteitscentrales. Het Comité voor de Produktie en het Transport van Elektriciteit (C.P.T.E.) verzorgt de koördinatie van de produktie en regelt het transport van elektriciteit tussen de centrales. Het is de C.P.T.E. die beslist welke centrales gestart worden en op welk ogenblik. Tenslotte is er de Calorieënpool.

Dit is een organisme dat de fossiele brandstoffen (steenkool, olie, gas) voor de drie privé-ondernemingen gezamenlijk aankoopt. Op deze manier genieten de privé-bedrijven van zeer gunstige aankooptarieven.



OPENBARE SEKTOR.

De openbare elektriciteitsbedrijven hadden tot op de dag van vandaag geen zitting in deze koördinatieorganismen van de privé-sektor. Bijgevolg konden zij ook niet genieten van de voordelen ervan. De openbare sektor beschikt slechts over fossiel gestookte centrales, van relatief kleine vermogens. Zij moet haar brandstof aan hogere prijzen inkopen omdat zij niet aan de Calorieënpool deelneemt. De C.P.T.E. kiest bij voorkeur centrales van de privé om aan te koppelen aan het hoogspanningsnet. Aangezien de openbare sektor geen deel uitmaakt van de C.P.T.E. genieten haar

centrales niet van dit prioritair statuut. Bijgevolg kan de openbare sektor haar tijdelijke overproduktie dikwijls niet verkopen, maar moet integendeel haar productie verminderen of stopzetten.

Het is duidelijk dat in deze omstandigheden de openbare sektor niet altijd dezelfde rendabiliteit kan verwezenlijken als de privé-sektor. In het verleden was dit niet zo'n bezwaar. De openbare sektor maakte behoorlijke winsten en de plaatselijke overheid was maar al te blij dat deze winsten de gemeentekas kwamen spijzen. Daardoor waren de plaatselijke besturen ook niet zo gemotiveerd om hun winsten te herinvesteren en hun centrales te moderniseren.

De financiële situatie is ondertussen veranderd. De stijgende prijzen van de fossiele brandstof maken dat de openbare sektor niet meer kan concurreren met de privé. De privé-sektor heeft van deze stijgende prijzen niet in dezelfde mate te lijden, wegens de poolvorming in de Calorieënpool. Bovendien loopt de privé geen enkel risico, want de prijs van de kilowatt aan de verbruiker is geïndexeerd aan de brandstofprijzen. Stijgt de brandstofprijs, dan stijgt de prijs van de kilowatt. Natuurlijk ontvangt de openbare sektor dezelfde prijs, maar gezien haar minder comfortabele positie is zij veel kwetsbaarder.

FAILLIET?

Om kort te zijn, de openbare sektor gaat op korte termijn failliet. Sommige bronnen spreken van enkele maanden, andere van enkele jaren. De voornaamste oorzaak hiervan is de uitsluiting van de openbare sektor uit de Calorieënpool.

Een andere reden is de kunstmatig laaggehouden prijs van de elektriciteit voortgebracht door de kerncentrales. Een heleboel kosten van de kernenergie worden ofwel niet in rekening gebracht (nukleaire research, bewaking van Doel en Tihange, verzekering tegen kernongeval,...) ofwel onderschat (afvalverwerking en stockage, afbraak van kerncentrales,...). Door het afwentelen van al deze kosten op de belastingsbetaler, is de nukleaire kilowattuur officieel goedkoper dan deze geproduceerd door de klassieke elektriciteitscentrales. Enkel de privé-maatschappijen kunnen van deze vervalste nukleaire prijs profiteren, aangezien enkel zij over kerncentrales beschikken.

Feit blijft: de openbare sektor gaat regelrecht de dieperik in. En daar zullen de privé-maatschappijen niet om treuren, zo zou je denken. Een konkurrent minder is nooit te versmaden. Bovendien is de openbare sektor een lastige pottenkijker. Er lopen daar nogal wat mensen rond die een energiebeleid verkiezen boven financiële rendabiliteit. Het is niet toevallig dat de regie van Gent, al heel wat inspanningen heeft gedaan op het gebied van de stadsverwarming. De privé-sektor ziet echter niets in een politiek van rationeel energieverbruik. Steeds meer produceren is hun enige leuze, want dat is de enige manier om hun winsten op peil te houden.

HET MES OP DE KEEL !

Je zou dus verwachten dat de strategie van de elektro-holdings er eenvoudigweg in zou bestaan, de openbare sektor zo vlug mogelijk de das om te doen. Hun werkelijke

strategie is veel subtieler. Vooreerst beseffen de holdings maar al te best, dat de teloorgang van de openbare sektor niet zal genomen worden door de socialistische partijen en de syndikale krachten in dit land. Het gezichtsverlies van deze organisaties, die al jaren aansturen op een grotere overheidskontrole op de energie-sektor, zou grote politieke spanningen doen ontstaan.

Maar bovendien zitten de holdings zelf met zware financiële problemen. Voor de Société Générale en de Bank Brussel Lambert is het veel interessanter om de openbare sektor het mes op de keel te zetten, doch zonder hem over te snijden. In deze chantage-positie kunnen zij dan een overeenkomst sluiten met de overheid, om in ruil voor het leven van de openbare sektor, de staat te laten opdraaien voor de eigen financiële problemen. Dit is wat momenteel gebeurt via de konventie.

Het is verbazingwekkend met hoeveel sluwheid de holdings het onderste uit de kan weten te halen, terwijl het Ministerie van Economische Zaken geen enkele tegenzet weet te beramen. Door de afgesloten konventie zijn de holdings er niet enkel in geslaagd, hun centenprobleem van vandaag af te wentelen op de rug van de overheid, maar ook hun centenprobleem van morgen! Bovendien kregen zij een vrijgeleide van de overheid voor hun kernenergiebeleid, werden een aanzetten voor een politiek van rationeel energieverbruik in de regering defenitief de kop ingedrukt en werd de lastige openbare sektor voor de rest van deze eeuw het zwijgen opgelegd. Een overwinning op alle fronten dus.

NEGEN MILJARD STAATSTEUN VOOR KERNENERGIE.

Waarin bestonden deze financiële problemen van de privé-elektriciteitssektor? Oh, niet de stijgende brandstoprijzen, want die betaald de konsument wel via een prijsstijging van de kilowattuurprijs. De privé-maatschappijen hebben zich overkocht. De financiering van het véél te ambitieuze kernenergieprogramma stelt hun voor zware moeilijkheden. Voor de bouw van Doel 3 en 4, Tihange 2 en 3, hebben zij zowat 140 miljard BF nodig. In de huidige economische crisis vind je die kapitalen niet zo gauw meer op de Belgische kapitaalmarkt. De elektriciteitsbedrijven zijn verplicht in het buitenland te gaan lenen tegen veel hogere intresten dan verwacht. Maar de prijs van de kilowattuur is niet geïnde - xeed aan de investeringen, zoals dit het geval is voor de brandstofprijzen. De hogere intresten kunnen niet zomaar verhaald worden op de verbruikers. Ook de privé-elektriciteitsbedrijven zagen het mannetje met de zeis opdoemen. Het vertouwen van de aandeelhouders daalde zinderogent. De beurskwoteringen van onze lieve elektriciteitsfirmatjes gingen de dieperik in. Een kapitaalsinjectie van de overheid kon het getij doen keren. In ruil voor het voortbestaan van de openbare sektor, kwam de overheid over de brug.

Volgens de konventie worden de drie openbare bedrijven overkoepeld door een nieuwe "Samenwerkende Vennootschap voor Produktie van Elektriciteit" (S.P.E.). Deze S.P.E. zal tegen 1995 haar aandeel in de elektriciteitsproduktie optrekken tot 15%. In ruil hiervoor wordt de S.P.E. als volwaardig lid opgenomen

in de koördinatieorganismen van de privé: B.C.E.O., C.P.T.E. en Calorieënpool. (Daarnaast ook nog in Gecoli en Laborelec) Uiteraard gaat dit niet voor niets en moet de overheid zich in al deze organen inkopen.

Op korte termijn (tegen 1985) zal de S.P.E. een participatie nemen van 4% in de in aanbouw zijnde kerncentrales. Hiermee is de openbare sektor financieel gered: haar aandeel in de Calorieënpool garandeert haar redelijke aankooprijzen voor de fossiele brandstoffen, nodig voor haar centrales en bovendien kan zij nu mede genieten van de "goedkope" kilowattuur-prijs.

Anderzijds is de privé-sektor gered, want de overheid betaalt met milde hand: zo'n 9 miljard voor 4% participatie. Ongeveer het dubbele van de werkelijke waarde! Het vertrouwen van de aandeelhouders herstelde zich vlg. De dag na de ondertekening door de overheid van de konventie, schoten de beurskwoteringen weer pijlsnel omhoog. Bovendien heeft de privé-sektor de overheid mee in het kernenergieprogramma gelokt, zodat zij als het ware met "staatswaarborg" leningen in het buitenland kan aangaan voor de kerncentrales.

Maar de kous is nog niet af. De konventie regelt ook de financiële problemen van de privé op lange termijn. In de toekomst zal de prijs van de kilowattuur aan de verbruiker ook geïndexeerd worden met de "kapitaalsintensiviteit van de kerncentrales". De elektriciteitsbedrijven lopen nu geen enkel risico meer: zowel de brandstofprijzen als de investeringen mogen doorgerekend worden aan de verbruiker!

WEG MET BESPARINGEN.

De privé-elektriciteitsbedrijven hebben binnen afzienbare tijd nog met een ander probleem af te rekenen. Het elektriciteitsverbruik is niet gestegen in de mate dat zij gehoopt hadden. Het verbruik is in 1980 zelfs gedaald t.o.v. 1979. Maar tegen 1985 komen vier reusachtige kerncentrales in bedrijf. Wat een financiële flop als die daar niets staan te doen! Als het verbruik niet toeneemt verwacht men tegen 1985 een overproductie in de elektriciteitssector van liefst 70%. Wellicht kan er nog wat elektriciteit geleverd worden aan het buitenland, in de eerste plaats aan Frankrijk. Maar zeker niet alles. Het elektriciteitsverbruik moet dus dringend kost wat kost de hoogte ingaan. Weg met al dat gelul over besparingen. Leve de elektrische verwarming en verspilling.

Het is voor de elektriciteitsbedrijven bijzonder interessant dat de overheid nu mee in hetzelfde bootje zit. Aangezien de S.P.E. in alle beheers- en koördinatieorganismen zit, heeft zij nu juist dezelfde belangen als haar privé-partners: hogere prijzen, vervalsing van de kernenergieprijs, wegwerken van de overproductie en aanmoedigen van het verbruik. "De overheid zit mee in één groot bedrijf die geleid wordt volgens de logica van het kapitalistisch beheer" (uit Links). Aangezien de overheid met handen en voeten gebonden is aan de kernenergie, zal zij zelf de verspilling gaan organiseren. De holdings zitten op rozen.

OVERHEIDSKONTROLE: EEN LACHERTJE.

Sommige goedgelovige socialisten menen dat door deze staatsparticipatie, de overheid in staat zal zijn om een grotere controle uit te oefenen, en de verspillingenzucht van de elektriciteitsbedrijven wat in toom te houden. Het is praat voor de vaak. In de beheers- en koördinatieorganen heeft de S.P.E. slechts één stem, tegenover drie voor de privé. De S.P.E. kan geen enkele beslissing blokkeren daar deze genomen worden bij twee derde meerderheid. Integendeel, de S.P.E. zal moeten uitvoeren wat de privé dikteert.

Tenslotte heeft de overheid een vertegenwoordiger in alle beheersorganen van de privé-sektor (dus ook bij EBES en co). Deze regeringsvertegenwoordiger heeft als enige bevoegdheid het opschorten van een beslissing gedurende maximum één maand. Een overheidskontrolé van dit niveau is natuurlijk een lachertje.

De privé heeft uit deze konventie alle voordelen gehaald die zij konden. Hoe staat het nu met de openbare sektor? Deze blijft bestaan, maar dit is dan ook alles. Door de enorme kapitaalsinvesteringen die de S.P.E. moet doen met hulp van de Nationale Investeringsmaatschappij (N.I.M.) kan deze maatschappij onmogelijk nog winst maken. De kans is bovendien groot dat zij verlies boekt. De enige manier om dit te voorkomen is het meespelen van het kapitalistisch spelletje van de privébelangen. Dus: zoveel mogelijk elektriciteit verkopen en liefst elektriciteit uit kernenergie. De S.P.E. gaat dus ook het elektriciteitsverbruik aanmoedigen, gaat ook kernenergie propageren, gaat ook het blaadje van Ready-kilowatt verkopen! En dat om uit de rode cijfers te blijven. Ook al kon de

S.P.E. gaan dwarsliggen binnen het beheerskomitee, zij gaat dit niet doen. Alle socialistische uit de openbare sektor zijn nu netjes ingeblikt. Van een ander energiebeleid komt dus ook niets meer in huis.

KOOPT REGERING KERNCENTRALE ?

De toekomst van de S.P.E. ziet er letterlijk en figuurlijk niet rooskleurig uit. Het is bovendien goed mogelijk dat gans haar elektriciteitsproductiepark (buiten haar aandeel in de kerncentrales) zal stilstaan om dat dit fossiel gestookte centrales zijn en men bij voorkeur de kerncentrales wil laten produceren. Niet de S.P.E. zal hierover beslissen maar de C.P.T.E..

Tussen 1985 en 1995 zal de S.P.E. haar aandeel verder trachten op te trekken tot 15% van de productie. Of het deze drempel zal overschrijden is een andere vraag. Inderdaad, afgezien van de participatie (4%) in de in aanbouw zijnde kerncentrales kan de S.P.E. haar aandeel maar opvoeren door te investeren in NIEUWE centrales.

Door deze bepaling wordt de overheid aangespoord om nu maar zelf de volgende kerncentrale aan te kopen. En we zitten nu reeds met een overproductie.

EEN ONTMOEDIGEND BESLUIT.

De elektro-holdings hebben alle troeven thuisgehaald: de investeringen mogen voortaan doorgerekend worden aan de kilowattuurprijs, de openbare sektor gaat mee de overproductie van de kernenergie afnemen, gaat mee het

elektriciteitsverbruik stimuleren, bestelt wellicht een volgende kerncentrale en de gemeenschap betaalt 70 à 100 miljard voor de uitvoering van de konventie. Deze politiek wordt vastgelegd voor een periode van dertig jaar - de looptijd van de konventie. In ruil daarvoor krijgt de gemeenschap geen enkele controle op de privé-sektor; integendeel de overheid maakt haar eigen sektor ondergeschikt aan de beslissingen van de privé-sektor.

Dat is wat men de uitverkoop aan de atoommafia kan noemen. Immers wat de gevolgen zijn van deze ondergeschiktheid kunnen we zien in Frankrijk. De kerncentrales in aanbouw daar zijn niet meer te tellen.

Met deze konventie heeft België definitief gekozen voor kernenergie, inclusief kweekreactoren. Naast de konventie zou er nog een geheime overeenkomst bestaan waarin wordt bepaald dat de S.P.E. ook moet deelnemen aan de bouw van snelle kweekreactoren te Kalkar en Malville.

Men kan zich terecht de vraag stellen waarom de overheid op alle fronten moet kapituleren. De privé-sektor verkeerde toch in zware financiële moeilijkheden, waardoor de overheid toch in de mogelijkheid was om een gemeenschapsvriendelijke konventie af te dwingen? Waarom is dit niet gebeurd?

Alternatieven waren er genoeg: een volledige nationalisatie van de Calorieënpool, een meerderheids-participatie in de C.P.T.E., het doorberekenen van alle kosten in de kilowattuur-prijs, een overheidsparticipatie in de steenkoolcentrales i.p.v. kerncentrales en het opleggen van een beleid

van rationeel energieverbruik (bv. stadsverwarming).

Waarom is het ministerie van Economische Zaken door de knieën gegaan?

Achter de schermen hebben zich misterieuze schaakspelletjes afgespeeld.

De holdings zijn er niet vies van geweest om het hele staaldossier als wisselmunt te gebruiken. Ook moet hun steun aan het Distrigaz-kontraat voor de aankoop van olie uit Saoedi-Arabië - tegen de wil van de petroleumbazen - in dit kader worden gezien.

In ieder geval hebben de Société Générale en Brussel-Lambert een financiële staatsgreep gepleegd op de sleutelsektoren van de Belgische economie.

Minister Claes van Economische Zaken heeft dit niet belet! Meer nog: hij heeft zijn invloed aangewend om deze elektriciteitskonventie de SP aan te praten. Ofwel ziet Claes niet welke desastreuze gevolgen deze konventie zal hebben voor het energiebeleid. En dan kan hij moeilijk kompetent genoemd worden. Ofwel ziet Claes het allemaal wel in. En dan bedriegt hij alle socialistische krachten in dit land. De keuze is aan hem.

Het verzet tegen de elektriciteitskonventie is langzaam op gang gekomen. De advertentiekampagne van VAKS in de krant "De Morgen" heeft dit verzet in een stroomversnelling gebracht. De Jongsocialisten en de redactie van het weekblad "Links" eisen een dringende bijeenroeping van een SP-kongres over energie. Een initiatief dat al onze steun verdient.

Korte berichten.

DE KUST ZONDER DUINEN ?

De verkaveling WESTENDE-BAD vormt de zoveelste aanslag op de natuur langs de kust.

Het Natuur- en Duinengebied achter het St. Laureinsstrand (alias de verkaveling) is een van de laatste stroken natuurlijke verdedigingsmiddelen tegen de zee. De rest van onze 66 km lange kust is reeds lang verkwanseld en opgeofferd aan zogen. economische belangen, overbetreding door consumptie-toerisme, om nog niet te spreken van het eigenbelang van steeds dezelfde enkelingen.

Het duinengebied van 6 ha groot werd in het gewestplan opgenomen als natuurgebied (1977).

Lang voordien had (1965) werd het gebied gekocht door een soort "IMMOBILIERE DE WESTENDE". Wanneer het ontwerp-gewestplan (1974) in de openbaar onderzoek-fase was, waren er geen bezwaren tegen het natuurgebied. In 1978 dient de "Immobielière" een verkavelingsaanvraag in bij de gemeente Middelkerke.....en deze wordt dan nog goedgekeurd ook !!!!

Voor het ogenblik is de stand van zaken zelfs zo dat de "Immobielière" het bestond om SCHADEVERGOEDING TE EISEN ALS HET GEWESTPLAN WORDT TOEGEPAST ! Ook de staatssecretaris voor Ruimtelijke Ordening is voor deze eis gezwicht (begrijpe wie begrijpe kan).

Bij dergelijke verbijsterende omstandigheden, is Leefmilieu Westhoek resoluut in het verzet gegaan tegen deze verkaveling:

Het gewestplan moet worden toegepast en eens en voor altijd moet worden duidelijk gemaakt welke mechanismen de voortdurende uitverkoop van de duinen mogelijk maken. Leefmilieu Westhoek vraagt hierbij de medewerking van bevolking en verkozenen des volks (in zoverre deze nog niet meegewerkt hebben aan de duinenuitverkoop) om een positieve bijdrage te leveren door elke inbreuk bekend te maken. De steeds verder schrijdende inbetonning van de duinen moet worden stopgezet.

PHILLIPS PETROLEUM HEEFT ZIJN LIJFREUK AL.

Het bedrijf Phillips Petroleum, dat in het centrum van het Limburgse Tessenderlo mercaptanen wil produceren, zorgt nu al voor erge stankhinder.

De klachten van de mensen zijn van velerlei aard: braakneigingen, hoofdpijn, misselijkheid, gebrek aan eetlust, walgelijke geur.

De verste klacht over reukhinder door mercaptanen kwam uit Molenstede (Brabant).

Beter Leefmilieu Tessenderlo

is helemaal niet blij om op deze manier gelijk te krijgen. Van in het begin heeft de milieuvereniging beweerd dat P.P. zou stinken. Een minderheid beweerde toen bij hoog en bij laag het tegendeel. Ongeveer 70% van de kiezers trok vrijwillig ter stembus en 93,4% daarvan zei NEEN tegen P.P.

De meerderheid heeft wel gelijk, maar het bedrijf stinkt, het heeft zijn lijfreuk al en de mercaptanenstank dringt nu al de huizen bin-

nen, nu het bedrijf nog niet eens in volle produktie is.

De ellende kan dus alleen nog groter worden bij nog te verwachten stankgolven. Dit alles ondanks

de beloofde strenge uitbatingsvoorwaarden en een 100% "veilig" systeem.

Het is bitter, maar de mensen zijn bedrogen.

PLATFORM VOOR VOLUNTARIAAT.

Verleden jaar startte de v.z.w. Platform voor Voluntariaat met het initiatief "vakantiebeurs", namelijk een oproep tot alle jongeren (van 17 jaar) die zich vrijwillig willen inzetten en tot alle instellingen en organisaties die nood hebben aan vrijwilligers.

De bedoeling is de jongeren tijdens hun schoolvakantie aan te sporen zich vrijwillig in te zetten voor een maximum van 15 opeenvolgende dagen. Alle sectoren van het vrijwilligerswerk die jongeren kunnen helpen aan een zinvolle vrijetijdsbesteding wen-

sen de mensen van het Platform erbij te betrekken (o.a. sportkampen, opvangcentra voor zwakke kinderen, leefmilieuverenigingen, bouwkampen, enz.)

Zo u interesse hebt voor deze dienstverlening moet u dringend een omschrijving van uw vereniging opsturen, haar doelstellingen en haar werking, welke mogelijkheden u kan bieden aan vrijwilligers, waarom u beroep doet op hen en welke Uw vereisten zijn. Dit alles op maximum 30 getypte lijnen op het sekretariaat, Spastraat 32, 1040 Brussel. Telefoon 02/230.15.40.

SCHILDE: DE VOORKEMPEN OPNIEUW BEDREIGD !

De firma Matexie heeft een aanvraag ingediend om nog 19 ha bos tot woonpark (=exclusieve villa-wijk) om te vormen.

Het bosgebied in kwestie sluit aan bij een groengebied, gevormd door Schijnvallei, de zone rond het anti-tankkanaal en de bossen van Halle en Oelegem.

Dit gebied vormt door zijn grootte, ligging en zijn aaneengesloten karakter een unieke groene long, van belang voor passieve rekreatie en als verblijfplaats voor zoogdieren en vogels.

Het gemeentebestuur moet deze verkaveling tegenhouden (in ruil voor dit nieuwe woonpark zou het gemeentebestuur 30 ha groenzone "krijgen"). De uitbreiding van de woonzones heeft overigens geen enkele zin (in Schilde alleen al staan zo'n 70 tot 100 villa's te koop!).

Deze nieuwe verkaveling druist in tegen een ernstig beleid inzake ruimtelijke Ordening en belast de gemeenschap met infra-struktuurwerken die economisch niet verantwoord zijn.

Deze verkaveling moet dus koste wat het kost worden gestopt!

DRINGEND GEVRAAGD:

GEWETENSBEZWAARDE VOOR TEWERKSTELLING TIJDENS BURGERDIENST IN NOORD-LIMBURG.

Gelieve spoedig contact op te nemen met Werkgroep ISIS v.z.w.

Molhemstraat 11,
3570 Peer
Tel: 011/73.55.32.

STADSKERNVERNIEUWING??? LANDINRICHTING??? JA MAAR...

Er wordt dit jaar een campagne gelanceerd voor stadskernvernieuwing. Het is duidelijk dat het hierbij gaat om veel meer dan woningen te bouwen of meer woningen te bouwen. Essentieel is dat de bewoonbaarheid van de stad centraal komt te staan en dat is meer dan mensen in huizen stoppen.

Nauw samenhangend met de onleefbaarheid van de stad is de vlucht naar het platteland, die zonder meer is uitgegroeid tot een ruimtelijke en maatschappelijke chaos. Hierbij verliest het platteland zijn eigen aard en glijdt af in vervreemding en isolatie.

Om deze betreurenswaardige evolutie tegen te gaan dringt zich een specifiek beleid op om het platteland te herscheppen tot een oord dat zijn typisch karakter behoudt en/of terugvindt.

Helaas vinden wij daarvan bijzonder weinig terug in het regeringsbeleid terzake. "Men" gaat zeer eenzijdig uit van het standpunt dat alles wat niet vasthangt aan een stedelijke

kern moet aangepakt worden vanuit een uitsluitend agrarisch- functioneel belang.

Even leek het erop dat een nieuwe frisse wind woei in de mufte beleidskringen toen het voorstel van senator Zefa DE LOORE-RAEYMAEKERS vorig jaar werd aanvaard. De term 'landherinrichting' zou wegvallen ten voordele van "vernieuwing van het platteland".

Hierbij werd vertrokken van een totaalvisie die verschillende zaken tegenover elkaar afweegt, nl. de noden en verlangens van alle bewoners en gebruikers van het platteland, alle aktiviteiten en al de aspecten. Dit zou logischerwijze moeten voeren tot een gedifferentieerd beleid ten aanzien van de verschillende typen platteland die ons nog resteren of zoals die vandaag nodig zijn.

Jammer genoeg werd deze visie achteraf toch weggemanoeuvrerd zodat het geklooi (in wiens belang ???) met de toekomst van het platteland ongeremd verder kan gezet worden.

"HAGEVENRESERVAAT" TE NEERPELT WEER BEDREIGD.

De feiten op een rijtje: door de aanleg van de A 24, op ongeveer 300 meter van het reservaat, door het aanleggen van een tweede Goethietput (zware metalen) door Metallurgie-Hoboken Overpelt, op ongeveer 300 meter van het natuurgebied, door de bouw van een varkensstal op een goede 400 meter van het centraal gedeelte van het reservaat Hageven gedurende de na-zomer van '80.

En nu in het najaar van '80 en het voorjaar van '81 werd een tweede varkensstal opgetrokken op ongeveer 250 meter van het reservaat.

Op het Gewestplan staat de grond waarop de stal gebouwd werd, als

Agrarisch en Landschappelijk waardevol gearceerd. De Landschappelijk waardevolle gebieden zijn gebieden waarvoor bepaalde beperkingen gelden met de bedoeling het landschap te beschermen of aan landschapsontwikkeling te doen. Het gebouw vloeit in dit landschap en de ergste gevolgen moeten nog komen, n.l. het lozen van de mest van de varkens. Het is zo dat een sloot die voor de stal doorloopt één van de laatste zuivere sloten in de omgeving is en in het voorjaar vol staat met watterranonkel waar de IJsvogel nog zijn voedsel kan vinden.

ZOERSEL GAAT ILLEGALE WEEKENDVERBLIJVEN AFBREKEN.

Zoersel is één van de vele Kempense gemeenten met honderden illegaal gebouwde weekendverblijven. Ze staan in bosgebieden, landbouwgebieden en beschermde natuurgebieden. Het Gewestplan Turnhout legaliseerde een groot aantal van deze bouwsels door 4 "gebieden voor verblijfsrecreatie" in de gemeente te creëren. Dit Gewestplan kon echter niet verhinderen dat in Zoersel sinds 1977 nog nieuwe illegale verblijven gebouwd werden.

Het Zoerselse Kollege van Burgemeester en Schepenen stelde zich dan ook burgerlijke partij telkens

als zo'n bouwovertredding bij het gerecht aanhangig gemaakt werd. Als hij tot afbraak veroordeeld is krijgt de eigenaar een bepaalde periode om het goed terug in zijn oorspronkelijke staat te herstellen. Maar daar kwam praktisch geen reactie op. Het Zoerselse Gemeentebestuur is bijgevolg van plan, zelf tot de uitvoering van de vonissen over te gaan.

Schepenen voor Leefmilieu en Ruimtelijke Ordening deelde mee dat eerst de vonissen van na 1 januari 1977 zullen worden uitgevoerd; de resultaten worden dan geëvalueerd en zullen als basis dienen voor verdere stappen.

LANAKENSE PAARDENFOKKERIJ: INBREUK OP GEWESTPLAN.

Begin februari ging op het domein van L.Melchior te Lanaken (120 ha groot) het recreatiepark "Rij- en pensionstal Kemperman" van start. De Werkgroep Leefmilieu Lanaken en de Maaslandse Milieu-aktie betitelen deze wijziging als een overtredding van het Gewestplan dat op 15 oktober 1980 in het Staatsblad werd gepubliceerd. Intussen werd de bevoegde Staatssekretaris Akkermans en de Stedebouwdienst op de hoogte gebracht. Niet dat er vanwege deze zijde veel aandacht wordt verwacht. Tegen de onwettelijke uitbouw van de paardenfokkerij werd in het verleden maar passief opgetreden door de bevoegde instanties: processen-verbaal werden opgesteld doch binnenkamers werd door het beleid naar een legalisering toegewerkt.

De bedoeling is van het domein Melchior een hippisch centrum te maken: men kan er paard rijden, een paard huren en de lieve dieren in pension geven. Bovendien wordt ten gerieve van het grote publiek een pony-manège opgericht met apparte stallingen en kantine. In het Gewestplan van 1977 stond de paardenfokkerij nog netjes onwettelijk in een groengebied. De gemeente Lanaken kwam in haar adviezen aan de Regionale Adviescommissie tegemoet aan de wensen van de Nederlandse miljonair. De gemeente meende dat vermits er destijds een toelating gegeven was voor de oprichting van een boerderij op die plaats, er nu ook mogelijkheden moesten gegeven worden voor een uitbreiding ervan. Zij vergeet erbij te zeggen dat het hier niet om een boerderij gaat, maar om een gigantische villa.

Publikaties.

DE ONDERNEMING EN HAAR MILIEUVERGUNNINGEN.

De Stichting Leefmilieu, onder de auspiciën van de Kredietbank, bracht onlangs in haar reeks "Leefmilieu-Dossiers" een nieuwe brochure op de markt met als titel "De onderneming en haar milieu-vergunningen", opgesteld door Dr. jur. Michel Vanholder.

De industriële activiteit van de jaren zestig, in een periode van hoogconjunktuur, ging ongestoord haar gang, gemotiveerd door de geest van die tijd van prioritaire welvaartsverwezenlijking. Deze activiteit nam dimensies aan die het evenwicht van het leefmilieu in groeiende en zorgwekkende mate verstoorden: de keuze van een verantwoorde implantingsplaats, het vermijden/beperken van lozing van schadelijke vaste, vloeibare en gasvormige afvalstoffen, het produceren van milieuvriendelijke stoffen... het stond allemaal in de welvaartsroes niet zo direkt op het prioriteitenlijstje van de industrie. Daarin kwam mede onder druk van de publieke opinie - stilaan verandering.

De onderneming die voor investeringsbeslissingen staat moet terdege rekening houden met een heleboel leefmilieu-reglementeringen. Maar hoe zit dat nu konkreet? De Belgische milieuwet-

geving doet nogal chaotisch aan en er is duidelijk gebrek aan koördinatie terzake.

Het dossier tracht nu juist op een beknopte maar praktische wijze na te gaan op welke momenten de milieuwetgeving een belangrijke invloed kan uitoefenen op de beslissing die een onderneming i.v.m. een voorgenomen investering moet nemen. Achtereenvolgens worden behandeld: de vergunningen (bouw-, exploitatie-, en lozingsvergunning) en hun onderlinge vergelijking; de normen of vergunningsvoorwaarden (emissie-, immissie en produkt-normen) waaraan de activiteiten van een onderneming zich onderwerpen; de (nog beperkte) subsidiëringmogelijkheden voor milieuinvesteringen; de controle op de naleving van de vergunningen en de mogelijke sankties bij het niet-naleven ervan. Tevens wordt aandacht besteed aan enkele toekomstige ontwikkelingen: de verdere uitwerking van de sectoriële milieuwetgeving, de geplande wet "algemene bepalingen milieuhygiëne" en de milieu-effektrapportering.

Het 150blz. dikke dossier kost 200fr. en is enkel te verkrijgen bij de Stichting Leefmilieu
P/A Rockoxhuis Kredietbank
Keizerstraat 8, 2000 Antwerpen
Tel: 031/31.64.48.

STICKERAKTIE N.A.L.

De v.z.w. Natuurbeschermingsaktie Limburg geeft een sympatiek stickertje uit, bedoelt als steunaktie en betere bekendmaking van deze vereniging. Te verkrijgen per negen stuks door 10fr. + verzendingskosten te storten op rekeningnummer 451-4044661-87 van de N.A.L. met de vermelding "Stickerkampagne".



WONEN EN DE STAD VERNIEUWEN IN VLAANDEREN.

De stadsvernieuwingskampagne in Vlaanderen draait op volle toeren. Naar aanleiding van deze campagne werd door Elcker-ik Antwerpen een dossier uitgegeven getiteld: "Over wonen en de stad vernieuwen in Vlaanderen".

Aan dit dossier is duidelijk veel research-werk voorafgegaan. Interessant, maar niet enkel voor

specialisten. Er staat bijvoorbeeld een hele lijst praktische tips voor het bekomen van een eventuele subsidiëring voor de vernieuwing van woonsten door partikulieren. De verzorgde presentatie en illustraties maken het een aangenaam, leesbaar dossier. Te verkrijgen voor 40fr. bij de Volkshogeschool Elcker-ik. Conciensestraat 46, 2000 Antwerpen. Tel: 031/39.38.68.

NATUURTECHNISCH BOSBEHEER.

Het behoud en beheer van onze bossen is momenteel volop in de aktualiteit. Bij de herziening van het Bosdekreet rijzen heelwat vragen die wensen opgelost te worden. Die vragen liggen vooral bij de partikuliere beseigenaars, de bosbouwkundigen en het natuurbehoud. Als hoofdartikel van het Jaarbulletin van de BNVN verscheen een vijftien bladzijden tellend artikel "Natuurtechnisch Bosbeheer". Dit artikel handelt over onze bossen gezien vanuit het natuurbehoudsoogpunt.

Duidelijk blijkt dat onze bossen er erg aan toe zijn. Zelden vindt men nog de oorspronkelijke bos-

plantengemeenschappen terug. Dit is in grote mate te wijten aan een sterk doorgedreven bosexploitatie; met o.a. ontwatering, inplant van uitheemse boomsoorten, en het gebruik van slecht/één of enkele soorten. Samen met onze bosplanten verdwijnen tevens de hieraan verbonden insecten en dieren.

Het Jaarbulletin van de BNVN bevat tevens nog 26 andere artikels over natuurbehoud- en beheer. Dit rijkelijk geïllustreerde nummer is verkrijgen door storting van 150fr. op rekeningnummer 068-0847200-29 van de Belgische Natuur- en Vogelreservaten v.z.w. met de vermelding "Jaarbulletin".

NATUURRESERVATEN VAN BELGIE.

Deze nieuwe uitgave bevat een beschrijving van zowat 150 gebieden in beheer bij de BNVN, De Wielewaal, Staat en Gemeenten, Ardenne et Gaume...

Over elk reservaat werden een aantal relevante gegevens verzameld: biotoop, fauna, flora, oppervlakte, ligging, conservator, toegankelijkheid, kaart en illustratie (land-

schap, typische plant of dier). Het boekje begint met een ecologische inleiding en eindigt met een lijst van de staatsbossen. Deze brochure is te bekomen door overschrijving van 300 fr. (250 voor leden) op rekeningnummer 290-0176459-37 van het GROENKOMITEE DRONGEN, Priester Schinckdreef 39 te 9310 DRONGEN (+ 30 fr. verzendingskosten).

Portret.

INTERNATIONAL UNION FOR CONSERVATION OF NATURE AND NATURAL RESOURCES.

Van 13 tot 22 oktober 1981 houdt de IUCN zijn 15de Algemene- en Technische Vergadering in Nieuw-Zeeland. Een goede gelegenheid om deze internationale organisatie voor te stellen. De Internationale Unie voor het Behoud van de Natuur en haar Hulpbronnen, is een unie van onafhankelijke staten, overheidsdiensten en niet-gouvernementele organisaties, die zich verenigd hebben om het doelmatig gebruik van de natuurlijke grondstoffen in de hele wereld te bevorderen.

Gesticht in 1948 telt het nu meer dan 44 leden-staten en honderden aangesloten organisaties. Door deze 430 leden is de IUCN vertegenwoordigd in een 100-tal landen, vooral ontwikkelingslanden.

De IUCN merkt dat de natuurlijke hulpbronnen tegenwoordig op zo'n tempo verspild en vernietigd worden dat de mogelijkheid om een steeds groeiende bevolking te voeden en een degelijk levensniveau te bieden ernstig in het gedrang komt. Zij neemt zich voor, het natuurbehoud - gedefinieerd als adequaat gebruik van hulpbronnen - voor te stellen als een essentiële onderdeel van de ontwikkeling en niet als een konkurrent ervan. Door haar opvoedings- en edukatieprogramma tracht zij een bewustwording bij het publiek teweeg te brengen van de waarde van de hulpbronnen, maar ook van hun kwetsbaarheid.

Met internationale wetenschappelijke samenwerking, wil de IUCN de staten een betere besteding van

hun hulpbronnen helpen bekomen zodat ook de komende generaties er baat zullen bij vinden. Zij tracht dus duurzame oplossingen te vinden.



De afgevaardigden van de leden van de IUCN komen om de drie jaar bijeen op een Algemene Vergadering waarop een globaal programma voor de drie volgende jaren wordt opgesteld, bestaande uit verschillende programma's die diverse regio's en thema's bestrijken. De uitvoering van de programma's wordt gedaan in overleg met haar zes commissies die ieder op een bepaald terrein specialisten en wetenschapsmensen groeperen. Zo heb je bijvoorbeeld de commissie voor de bescherming die zich vooral toelegt op de bescherming van de met uitroeiing bedreigde diersoorten. De resultaten van deze commissie worden dan in het Red Data Book opgenomen.

De IUCN is gevestigd te Morges in Zwitserland en is tevens de uitgever van een maandblad "BULLETIN" dat o.a. gesteund wordt door de W.W.F. *Kontaktadres: IUCN; 1110 MORGES ZWITSERLAND.*

Kalender.

4 en 5 april: Vlaams-Nederlandse ontmoetingsdagen over industriële archeologie in het Provinciaal Automuseum te Houthalen. Informatie: Begijnhof 59, 3800 Sint Truiden. Tel: 011/67.65.79.

Tot 8 april: Het tentoonstellingsschip "Energie Anders" in Oostende (Mercatordok).

6 tot 11 april: Internationaal kongres voor Landschapsekologie te Veldhoven bij Eindhoven (Nederland).

7 tot 10 april: Studiekamp Vlaamse Ardennen bij Oudenaarde georganiseerd door de VJN Natuur 2000. Inlichtingen Natuur 2000-kampen Bervoetstraat 33 2000 Antwerpen. Tel: 031/ 31.26.04.

10 april: Info avond Greenpeace in het Ontmoetingscentrum (Hoogstraat) te Deerlijk. Aanvang 20 u. Dia's, voordrachten, film.

13 april tot 27 april: Het tentoonstellingsschip "Energie Anders" te Ieper.

25 april: Vlaams-Brabants leefmilieuberaad met als thema "Natuur" in de gemeentelijke feestzaal te Beersel.

15 tot 16 mei: Workshop "A Forestry Policy for the European Community" te Utrecht. Georganiseerd door het European Environmental Bureau.

11 juni: Gespreksavond, in het kader van de "Week van de Vis", over de vervuiling van de Noordzee.

Aankondigingen van milieumanifestaties zoals debatten, opendeurdagen, kursussen, stages enz., kunnen voor eventuele opname in onze weekberichten obgestuurd worden naar B.B.L.-Vlaanderen.

Sluikstorten Kernafval Olievogels

U WIL ER MEER OVER WETEN,

MILIEURAMA

"MILIEURAMA" IS HET NIEUW MAANDELIJKS
TIJDSCHRIFT DAT U OBJEKTIEVE INFORMATIE
BRENGT OVER AKTUELE EN ESSENTIELE ONDERWERPEN.

HET OVERZICHT VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN
IN KAMER EN SENAAT, PARLEMENTAIRE HANDELINGEN,
HET BELGISCH STAATSBAD, ARTIKELS UIT
"LE JOURNAL OFFICIEL DE LA COMMUNAUTE
EUROPEENNE" EVENALS HET DAGELIJKS



EUROPEES PERSOVERZICHT WORDEN
WEKELIJKS OPGENOMEN IN
DE "WEEKBERICHTEN".

**BOND BETER
LEEFMILIEU-
VLAANDEREN**

NAAM _____

ADRES _____

☐ Ik abonneer mij op
"Milieurama" en stort
300 Bfr. op rekeningnr.
427-9082201-48 van
B.B.L.-Vlaanderen.

☐ Ik abonneer mij op de
"Weekberichten" en stort
1800 Bfr. op rekeningnr.
427-9082201-48 van
B.B.L.-Vlaanderen.

☐ Ik vraag een
proefnummer van beide
publikaties aan.

BOND BETER LEEFMILIEU-
VLAANDEREN v.z.w.
Aarlenstraat 25
1040 BRUSSEL.